premiera aceasta s-a bucurat de participarea în distribuție a unora dintre cele mai de seamă voci ale Operei Române — Eugenia Moldoveanu, Iulia Buciuceanu, Magda Ianculescu, Octav Enigărescu, Ludovic Spiess, Valentin Teodorian, David Ohanesian, Constantin Gabor, Nicolae Florei, Viorel Ban, Victoria Bezetti, Elena Grigorescu și alții. Dar, pentru reușita spectacolului, în afara acestor participări care au asigurat ponderea profesională de deosebit nivel a rolurilor epizodice, reținem două importante valori interpretative. Pe de o parte, memorabila evoluție a corului, condus de Stelian Olariu, cu o vigoare dramatică și muzicală concertistică, și fluiditatea desfășurării de spectacol asigurată de cel mai bun cunoscător al partiturii, dirijorul Cornel Trăilescu. La aceste contribuții — esențiale pentru complexitatea vocal simfonică a operei — se adaugă măiestria interpretului rolului principal. Dan Iordăchescu, întruchipînd personajul lui Nicolae Bălcescu, face una dintre cele mai impresionante demonstrații de conștiință artistică, de solicitare maximă a tuturor însușirilor unui interpret de mare renume, pentru impunerea unei creații originale. O gamă de nuanțe ce parcurge cromatica variată a expresiei muzicale și poetice, de la discreția frazelor abia șoptite la marile elanuri patetice, o formă vocală ce își dezvăluie însușiri unice, un puternic fluid emoțional, patetic și nobil, conferă realizării sale dimensiuni demne de simbolul personajului evocat. Prin Dan Iordăchescu, opera *Bălcescu* a lui Cornel Trăilescu a avut șansa unei premiere antologice, ce-și va grava importanța în istoria Operei Române.

*) Cronica specială privind prezentarea în premieră a operei *Bălcescu* poate fi citită în numărul de față al revistei (n.r.).

Manifestări muzicale sub semnul prieteniei

— ÎNSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE DIN U.R.S.S.

de **Viorel COSMA**

Aniversarea celor trei decenii de la eliberarea României a prilejuit în lumea întreagă o suită de manifestări artistice menite să reliefeze avîntul culturii noastre contemporane.

O scurtă vizită în Uniunea Sovietică — întreprinsă la începutul lunii septembrie 1974 împreună cu compozitorul Nicolae Kirculescu, la invitația Uniunii Compozitorilor Sovietici, organizatoarea *zilelor culturii românești* — ne-a oferit ocazia de a ne reîntîlni cu colegii din Moscova, Lenigrad și Tbilisi, care au ținut să omagieze astfel sărbătoarea națională a României Socialiste.

Prefațată de o suită de turnee artistice ale unor ansambluri românești — Corul de cameră *Madrigal* al Conservatorului *Ciprian Porumbescu* din București, Ansamblul folcloric *Rapsodia română* — precum și de numeroase grupuri de soliști de operă (Nicolae Herlea, Zenaida Pally, Iulia Buciuceanu, Elvira Cîrje), instrumentiști (Corneliu Gheorghiu, Cătălin Ilea, C. Iliescu etc.) cîntăreți de muzică ușoară (Dan Spătaru, Gabriela Teodorescu ș.a.), *zilele culturii românești* a culminat cu un concert cameral dedicat creatorilor noștri contemporani.

În sala de audiții a Uniunii Compozitorilor, în prezența unui public avizat, alcătuit din compozitori, muzicologi, interpreți, critici muzicali, ziariști și oameni de artă, muzicologul Rufina Leites a prezentat fiecare lucrare din program, competența acestei pasionate cercetătoare a muzicii noastre, asigurînd „*prefeței*" o superioară ținută științifică. Concertul a debutat cu patru cîntece de George Enescu, Florin Comișel și Anatol Vieru interpretate cu căldură și autentică dăruire de Vladimir Kudriașov, solist al teatrului K.S. Stanislavski — I. Nemirovici-Dancenko. Două părți — *Toccata* și *Bourrée* din *Suita pentru pian*, op. 10 de George Enescu, remarcabil tălmăcite de Irina Smolina, ne-au trezit nostalgia concursurilor internaționale *George Enescu* de la București, cînd ne-am întîlnit pentru prima oară cu tinerii pianiști sovietici. Unul din cele mai elevate și autentice momente ale concertului ni l-a oferit soprana Ludmila Simonova, interpretînd lied-urile *Languir me fais* de George Enescu și *Crizanteme* de Sabin V. Drăgoi. O corectă execuție, a *Sonatei nr. 3 pentru pian și vioară* „în caracter popular românesc" de George Enescu (partea întîia) ne-a relevat un cuplu de perspectivă: violonistul Albert Markov și pianista Oksana Iablonskaia. Concertul cameral dedicat muzicii românești s-a încheiat cu excelenta evoluție a completului actor — cîntăreț al Teatrului academic muzical *K.S. Stanislavski — I. Nemirovici Dancenko*, Ian Kratov, care a „zis" cîteva cîntece populare românești, precum și trei piese de Gherase Dendrino și Nicolae Kirculescu. Compozitorul nostru — prezent în sală — a fost îndelung aplaudat de auditoriu, manifestarea artistică de la Uniunea Compozitorilor din Moscova încheindu-se cu un scurt cuvînt de mulțumire adresat de subsemnatul atît organizatorilor, cît și interpreților.

A urmat apoi vernisajul expoziției de cărți muzicale, partituri, pliante și discuri românești, dar prietenesc transmis de Uniunea Compozitorilor și muzicologilor din R.S. România colegilor sovietici. Mai ales ultimele publicații ale Editurii muzicale au stîrnit un viu

https://biblioteca-digitala.ro

interes.

În cadrul aceloraşi manifestări artistice dedicate aniversării a 30 de ani de la eliberarea României, au mai avut loc şi alte concerte (Riga, Kiev, Tbilisi, Leningrad etc.), emisiuni radiofonice, întîlniri profesionale între muzicienii noştri şi colegii sovietici. Astfel, la Uniunea Compozitorilor din Moscova s-a desfăşurat o interesantă dezbatere asupra problemelor muzicii contemporane, asupra muzicii *folk* şi *pop*, încheiată cu un „dialog muzical" la pian între compozitorii Nicolae Kirculescu şi Ludmila Liadova care au interpretat cîteva lucrări personale, scrise în ultima vreme. Nu mai puţin fructuoasă s-a dovedit audiţia de muzică georgiană contemporană organizată la Uniunea Compozitorilor din Tbilisi. În prezenţa noului secretar al Uniunii, compozitorul Nodar Kalistratovici Gabunia, şi a compozitoarei Meri Salvovna Davitaşvili, am ascultat *Simfonia I-a* de Georgi Alexandrovici Kanteli (lucrare în stil clasic, inspirată din folclorul georgian), *Simfonia II-a* de Sulihan Ivanovici Nasidze (excelentă piesă de virtuozitate orchestrală, cu un remarcabil *Preludiu la unison), Cvartetul de coarde nr. 6* de Sulhan Fedorovici Tzintzadze (lucrare remarcabilă ca limbaj, scriitură şi formă, modernă în concepţie, puţin tributară ca stil lui Bartok) şi o *Fabulă muzicală* de Nodar K. Gabunia (interesantă în tratarea vocii umane cu acompaniamentul unui septet de coarde, suflători şi pian). Bineînţeles că audiţia a debutat cu acele capodopere de artă polifonică străveche ale muzicii populare şi religioase georgiene care continuă şi astăzi să ne uimească prin inventivitatea şi naturaleţea contrapunctului. Audiţia de la Tbilisi ne-a întărit convingerea că sursa folclorului local continuă să fertilizeze puternic creaţia compozitorilor contemporani georgieni.

Fructuoasă s-a dovedit şi întîlnirea de la Institutul de istoria artei din Moscova, unde prof. Oleg Shvidkovski — directorul adj. al institutului — ne-a dezvăluit atît intensa activitate ştiinţifică a celor peste 300 de cercetători, cît mai ales proiectele de viitor, făcînd un apel de participare a colegilor români la cîteva din simpozioanele ştiinţifice din 1975. Mai ales sectorul de artă (care are în pregătire o *Culegere de studii* asupra muzicii româneşti) solicită concursul muzicologilor români. Dorinţa de colaborare, schimbul mai intens de experienţă între cercetătorii români şi sovietici — rămîn principalele coordonate ale activităţii externe ale Institutului de istoria artei din Moscova.

Vizita colegială la redacţia revistei *Sovetskaia Muzîka* s-a desfăşurat sub semnul bucuriei de a vedea ultimul număr al prestigioasei publicaţii moscovite, consacrat muzicii româneşti. N.S. Korev, redactorul şef al revistei, ne-a declarat că Nr. 8 din *Sovetskaia Muzîka* reprezintă fructul colaborării celor două Uniuni de creaţie. Într-adevăr, după un articol de fond asupra muzicii româneşti, semnat de Aram Haciaturian, urmează o suită de trei materiale redactate de Vasile Tomescu *(Tendinţe şi realizări),* O. L. Cosma *(Creaţia de operă a lui P. Bentoiu)* şi Petre Codreanu *(Noi balete româneşti),* studiul final al Rufinei Leites *(Muzicologia României Socialiste)* încheind această secvenţă muzicologică, bogat ilustrată cu planşe *hors-texte* din viaţa noastră artistică. „Desigur că spaţiul mai amplu acordat muzicii româneşti în nr. 8 din *Sovetskaia Muzîka* l-am dori repetat şi în alte numere" — remarcă şefa secţiei externe, Rimma Kosacheva — făcînd un apel de colaborare la colegii români. De altfel, pînă la sfîrşitul anului, revista va mai publica un studiu despre *George Enescu şi Feodor Şaliapin,* marcînd centenarul marelui cîntăreţ rus, care ne-a vizitat în repetate rînduri ţara şi a intenţionat să joace şi să monteze opera *Oedip.*

Pe urmele aceloraşi relaţii artistice bilaterale din trecut, am întreprins o vizită de documentare la *Muzeul muzical „M.I. Glinka"* din Moscova, institut de cercetare şi arhivă de documentare de ţinută ştiinţifică internaţională. Aici se păstrează — pe lîngă scrisorile autografe ale lui Liszt, Meyerbeer, Rossini, Saint-Saëns, Ravel etc. — şi o epistolă a lui George Enescu către M. Ipolitov-Ivanov.Cei 35 de cercetători ai Muzeului desfăşoară o intensă muncă de valorificare a tezaurului documentar. Ediţiile în facsimil ale *Caietului de schiţe* rămas de la Beethoven, a *Simfoniei a V-a* de P.I. Ceaikovski etc., publicate în ultima vreme, demonstrează seriozitatea cercetării în acest centru de investigare istoriografică muzicală.

Nu putem încheia aceste scurte însemnări, fără a nu aminti de plăcutele întîlniri cu muzicologul Ivan Martînov (care lucrează la cîteva recenzii asupra cărţilor de muzicologie românească) şi mai ales cu compozitorul Tihon Hrenicov, prim-secretar al Uniunii Compozitorilor din U.R.S.S., sincer admirator al muzicii româneşti, care în actuala stagiune de concerte a Radioteleviziunii Române va fi oaspetele nostru.

Zilele culturii româneşti de la Moscova, precum şi toate celelalte manifestări artistice care s-au desfăşurat în U.R.S.S. în vara acestui an, au contribuit la schimbul de valori între două ţări prietene, la afirmarea şcolii noastre muzicale, la cimentarea unei prietenii sincere între muzicienii români şi sovietici.

https://biblioteca-digitala.ro